

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Ekosysteemifoorumissa Asuminen osana hyvinvointia - Työpajan tulokset

26.11.2018

#Toimi2030 #ekosysteemifoorumi

Pienryhmät

1. Asuminen palveluna
2. Asumisen kannustinloukut
3. Katto pään päälle - vai tietty asumisen taso?
4. Asumisen ja liikkumisen yhteensovittaminen
5. Ihmisten tarpeisiin vastaava asuntotuotanto

Kärkiajatus:
Nykyiset asunnot toimivat palvelualustana

Mitä on asuminen palveluna?

- Ei puhuta vain asumisen tukipalveluista
- Voit valita itsellesi ja kustannustasollesi sopivan konseptin, joka ei perustu hallinnointimuotoon
- Saa oikeuden tietynlaiseen asumisen tasoon
- Voi itse valita haluamansa tason – tarvitaan asunnon omistamistason muutos

Hyvinvoinnin edistäminen kokonaisuutena

Työllisyyden parantaminen ja työvoiman liikkuvuuden mahdollistaminen

Nykyisen asuntokannan muutos
> rahallisen arvon säilyminen
> parempi hyödyntäminen

Ympäristö-ystävällisyys
Rakentamisessa, energiatuotantoon ja asumiseen

Asuminen elinkaaripalveluna asukkaan omien tarpeiden mukaisesti

Erilaisille ryhmille erilaisia ratkaisuja

Erilaisilla ihmisillä on erilaiset tarpeet

> esimerkiksi ikäihmisten tarpeet vs. työikäiset

Nyt käytetään paljon rahaa kiinteisiin rakennuksiin ja rakenteisiin
esim. (ikäihmisten asuminen, sote-palvelut)

> Voisiko asuntojen muuntautuminen tapahtua niihin tuotettavien palveluiden perusteella, eikä seiniä muuttamalla

> Esim. palveluntuottajalle mahdollisuus hankkia syrjäytyneelle asiakkaalle mitä tahansa
> ilmiöpohjainen budjetointi

- > Enemmän palveluita huomioimaan erilaisia tarpeita, vähemmän kohderyhmäkohtaista rakentamista

Uudet asumisen, omistamisen ja hallinnoinnin mallit

- Olemme fiksautuneita siihen mitä asumisen taso ja sisältö on > ajattelun ja asumisen markkinaympäristön muututtava
- Tuotettava asumisen raakatilaa, ei valmiita tasapäistäviä ratkaisuja
 - AsuntoOy ei ole toimiva malli asuntotuotantoon
 - Käytön aikaisen elämän sujuminen ja muuntautuneisuus varmistettava
- ”Kun mä lähden ulkomaille kämppä muuttuu päiväkodiksi”
- Kaavoitus: motivoimaan haluttuja tavoitteita, esim. tuottamaan yhteisöllisiä palveluja, ympäristöystävällisiä ratkaisuja.
- Kaupunkiaktivismi otettava mukaan ja hallinto murrettava
 - Lainsäädännön ja verotuksen esteet poistettava

Riskienhallinta kuntoon

- Osaamista asumisen kustannusten hallintaan ja omistamiseen
 - Palveluita tulee paljon, mutta asumiseen liittyy edelleen kiinnittyminen ympäristöön > onko tämä enää tulevaisuutta?
 - Seinien hyödyntäminen lainana > omistamisen ajatus tulee erkaannuttaa
 - Nyt asunto toimii välineenä elämän muuttuneisiin tarpeisiin
- Miten nostetaan elintaso eri tavalla kuin ennen jos ei enää nosteta elintasoja omistamalla?

ASUMINEN PALVELUNA – TULEVAISUUDEN KONSEPTI?

Asuminen otettava innovaatiopolitiikan painopistealueeksi

- Asumisalueen ympäristön kehittäminen kokonaisuudessaan huomioitava, koska asuminen tuottaa elinvoimaa, tukee työllisyyttä, lisää hyvinvointia
- Kaavoituksen tulisi ohjata vain tavoitteita ei yksityiskohtia.

Asumisen palveluita

- Vertaispalvelut
 - Tarvitaan palvelu-operaattori
 - Hybridipalvelut, jotka tuovat osatekijöitä yhteen
 - Asunnon jälleenvuokrauspalvelu
- Joka perheessä esim. yhden päivän viikossa kotiapulainen
 - Sukupolvien välinen yhteys ja sen vahvistaminen
 - Esimerkiksi jaettavien palveluiden myynti
 - Kotitalousrinki
 - Älytalot
 - Tekoäly tunnistaa ihmisten tarpeet
 - Appit
 - Apua omakotitaloasumiseen esim. maaseudulla
 - Lainauseräpalvelut ja yhteiskäyttöresurssit
 - Kulttuurikahvilat ja muut yhteisölliset tilat
 - Toimivat liikenneyhteydet ja julkinen liikenne
 - Parkkitalot ovat yhteisiä alueita
 - Lastenhakupalvelut
 - Jakamistalouden ja mobilisoinnin palveluoperaattorit

Ihmislähtöisyys

Ihmisten tarpeet tulisi huomioida paremmin suunnittelussa ja palvelutuotannossa.

Kysyttävä asukkaalta mitä he haluavat ja huomioitava tarpeet.

ASUMISEN KANNUSTINLOUKUT

Asumiseen liittyvät kannustinloukut ovat mahdollisimman pienet ja asumisen eri tukimuodot (ml. verotus) toimivat mahdollisimman hyvin yhteen

Visio
2030

Vaatimus

Mahdollisia
toimia

Työn tekeminen on aina kannattavaa.

Mahdollistetaan ihmisten tarpeita vastaavat asumisen valinnat erilaisissa elämäntilanteissa.

Asuminen toteuttaa myös yhteiskunnallisia tavoitteita.

Pienituloisten tuloverotuksen keventäminen.
Kohtuuhintaisen vuokra-asumisen lisääminen.
Ruotsissa käytössä olevan asumistukimallin selvittäminen.
Asumisturvan säilyttäminen työtilanteen muuttuessa.

Tukijärjestelmä kannustaa liikkuvuuteen eikä rankaise muuttamisesta.
Tunnistetaan eri tukien vaikutukset ihmisten asumisvalintoihin.
Neutraali ja oikein kohdistuva tukijärjestelmä.

Tuki- ja verojärjestelmä tukee asuntomarkkinoiden toimivuutta ja sos. toimivaa yhdyskuntarakennetta.
Tuissa otettava huomioon ekologinen kestävyys.
Maankäyttö- ja asuntopolitiikka pitkäjänteisemmäksi.
Osa asumistuesta kuntien maksettavaksi.

KATTO PÄÄN PÄÄLLE VAI TIETTY ASUMISEN TASO?

Yhteiskunnalla on välttämättä rooli asumisessa. Asuntopolitiikalla luodaan puitteet hyvään asumiseen kaikille vastaten erilaisten asukkaiden asumistarpeisiin. Mahdollistetaan asuntotuotantoa monimuotoiseen asuntotarpeeseen.

Visio
2030

Vaatimus

Mahdollisia
toimia

Asunnottomuuden poistaminen, kaikille turvallinen ja terveellinen asunto sekä asuinympäristö

Asumisen ja asuntotuotannon kustannuksia alennettava

Työperäisen liikkumisen helpottaminen

Segregaation ehkäiseminen

Asunnottomuuden ehkäisy. Riittävä, oikein kohdennettu asumisen tukeminen ja palvelut. Kohtuuhintaisen asuntotuotannon insentiivien lisääminen ja oikein kohdennettu rakentaminen.

Kaavoituksessa oltava kustannusvastuuta ja rakennuskustannusten läpivalaisu suhteessa määräyksiin. Tonttitarjontaa ja kuntien välistä yhteistyötä lisättävä mahdollista maakuntamallia hyödyntäen.

Asunto- ja tukipolitiikka (ml. Verotus) mahdollistaa työperäisen liikkumisen.

Hallintamuotojen sekoittaminen. Yhteiskunnan toimien on tuettava alueiden sivistyksellistä & sosiaalista tasapainoa turvaamalla asuinalueiden laadukkaat koulutukselliset, kaupalliset ja liikenteelliset palvelut.

Asumisen ja liikkumisen yhteensovittaminen

Ihmiset asuvat ja liikkuvat kestävällä tavalla.

Suomen kunnianhimoiset päästövähennystavoitteet saavutettava resurssien rajallisuus huomioiden.

Sektoreiden laajalla yhteistyöllä (PPP) mahdollistettava kestävä asuminen ja liikkuminen kaikille.

Visio 2030

Vaatimus

Mahdollisia toimia

Teknologiset ratkaisut ja innovaatiot yhdessä työelämän kanssa tukevat vision saavuttamista.

Millaiset asumista ja liikennettä yhdistävät ratkaisut tukevat päästöjä vähentävää ja sujuvaa arkea?

Voidaanko asumisen ja liikkumisen yhteen sovittamisella tukea ihmisten arkea?

Millaisilla suunnittelun ja päätöksenteon rakenteilla siihen päästäisiin?
Kenelle kuuluvat päätösvalta ja vastuu – ovatko rajat kohdallaan?

Pohditaan ratkaisuja seuraavista näkökulmista – mitä ajatuksia herää?

- Julkisen sektorin rooli: kaavoitus, hankinnat, tuet
- Yksityisen sektorin rooli: työelämän ratkaisut, työsuhde-edut, etätyömahdollisuudet, jakamis- ja alustatalous, MaaS-palvelut
- Demografinen muutos: eri elämänvaiheisiin sopivat ratkaisut
- Päästövähennysten toteuttaminen: asuminen ja liikenne suurimmat suomalaisen päästöjen aiheuttajat

Suomen kunnianhimoiset päästövähennystavoitteet saavutettava resurssien rajallisuus huomioiden

Toimenpiteitä

- Liikenteen (julkinen-yksityinen raha, elinkaari ym.) ja asumisen (esim. ikääntyvät) rahoitusratkaisujen uudelleen miettiminen tukemaan päästöjen vähentämistä.
- Kiinteistökannan korjausrakentamisen tukeminen ja investointien kestävä suunnittelu.
- Asumisen ja rakentamisen kehittämisen hankerahoitusten parempi hyödyntäminen ja markkinointi.
- Julkisen sektorin innovatiiviset ja kestävät hankinnat.
- Johdon vastuu näkemyksen toteutumisesta.

Sektoreiden laajalla yhteistyöllä mahdollistettava kestävä asuminen ja liikkuminen kaikille

Toimenpiteitä

- Tarvitaan aiempaa parempaa, jatkuvaa yhteensovittamista, seuranta ja vuorovaikutusta tavoitteiden saavuttamiseksi
- Eri elämäntilanteet ja ikävaiheet huomioitava.
 - Muuttamisen edistäminen / helpottaminen elämäntilanteen muuttuessa (hidastavien esteiden poistaminen).
 - Joukkoliikennetkaisu tukemaan muuttuvia työmarkkinoita
 - Ikääntyvän väestörakenteen huomioiminen
 - Kaupunkirakenne: monipuolisesti palvelevat hubit
 - Iäkkäiden tiedon puute asuntomarkkinoiden toiminnasta ja tilanteesta
 - Tarve esteettömyydelle, hissirakentamisen tukeminen => 60-80 -vuotiaiden asumiseen ja liikkumiseen vaikuttaminen. Ikääntyneet asuvat omistusasunnoissa.
- MAL-sitoumukset: kestävää liikkumista tukevat ratkaisut, sopimusten laajentaminen useammille kaupunkiseuduille.
- Alueelliset erot, seudulliset erot: hyvät liikenneyhteydet torjuvat segregatiota.
- Kaavoituksen eri tasojen ja toimintatapojen yhteensovittaminen vision kanssa.
 - Onko detajittason kaavoitus kestävä? Eri kaavoitustasot eivät ole synkassa tavoitteen kanssa.
 - Kaavoitetaan esim. sote-palvelut hyviä (joukkoliikenne) yhteyksiä ajatellen

Palveluiden kehitys, teknologiset ratkaisut ja innovaatiot yhdessä työelämän kanssa tukevat vision saavuttamista

Toimenpiteitä

- Monipaikkatyöstä vakiintunut käytäntö: työt tehdään siellä missä parhaiten sopii.
- Palveluiden tulisi liikkua, ei ihmisten (etenkin syrjäseuduilla).
- Palveluiden ja kuljetusten yhdistely.
- Datan tehokas hyödyntäminen uusien palveluiden kehittämisessä ja tarpeen tunnistamisessa
- Kokeilut: kokeilukulttuurin edistäminen – vastuiden selkiyttäminen, innovaatioiden lähteiden tunnistaminen
 - Lahden Citycap
 - Lennoton kuukausi?
 - Oulu: energiatehokas asuinalue (?)
 - Aktiivinen kv-benchmarkkaus
 - Haastekilpailut, eri sektoreiden osallistuminen

Ihmisten tarpeisiin vastaava asuntotuotanto

Ekosysteemifoorumi 26.11.2018: Asuminen osana hyvinvointia

Fasilitaattorit

Liisa Hyssälä ja Antti Kivelä

Yhteenvedon esittelevät

Mervi Ilmonen ja Jyrki Tarpio

Tarpeiden kartoitusta 10 v / 30 v?

- **10 v:** kaupunki kasvaa. Maahanmuutto, tarvitaan isompiakin asuntoja. Segregaatio. Ostoskäyttäytyminen. Vuokra-asuminen tulee lisääntymään. Omistusasuminen on säästämistä. Erityisasumistarpeet. Maksuhäiriömerkinnät > asunnon saanti vaikea. Kuinka paljon asuminen muuttuu 10 vuodessa? Osan vuodesta Thaimassa asuvat? Asuntopolitiikka samantien aktiivisemmaksi.
- **30 v:** suuret ikäluokat RIP. Digitaalisuus. Ostetut palvelut. Puhe (sosiaaliset kontakti). Ilmasto.
- **Kommentti:** Kaikilla muilla aloilla tulee Kiinasta joku, joka erikoistumisen ja tehostamisen kautta tuottaa parempaa? Antti: talojen printtaaminen? Kontit? Liisa: kenen intresseissä on pitää nykyisiä järjestelmiä ja asumispolitiikkaa? Aina on joku joka hyötyy. Antti: Markkina elää odotuksista. Jos sanotaan, että asumistukia lasketaan 2 % vuodessa: mitä tapahtuu asuntojen hinnoille ja vuokrille?

10	30
- KAUPUNKI KASVAA	- SUURET ikäluokat RIP
MAAHANMUUTTO	→ DIGITAALISUUS
- SEGREGAATIO	⇒ PUHE
- OSTOSKÄYTTÄYTYMINEN	→ FYSIININEN
VUOKRA- ASUMINEN	- ILMASTO

Kysyntä, tarjonta, tarpeet?

- Taloustieteen näkökulma: taloudelliset mahdollisuudet määrittävät kysyntää
- Tukikysymys: tuetaanko asukkaita vai rakenteita?
 - Yksi näkemys: "Asumistuki on menneen maailman tuki" (30 v päästä)
- Asumisen tarpeiden monimuotoistuminen jatkuu: tarvitaan diversiteettiä asutokantaan ja asuntojen hallintamuotojen monipuolistamista.
- Sosiaalinen näkökulma: tarpeet täytetty, milloin? Ovatko ulkopuolelta annettu? Ihmisten hyvinvointi riippuu heidän kokemuksestaan. Suhteellinen köyhyys
- Asuntoja on, mutta ei taloudellisia tarpeita vastaavia
- Pk-seudun erityistilanne: kysyntää enemmän kuin tarjontaa, nyt ahtaudutaan pienempiin asuntoihin.
- Kaupunkipolitiikka, asuntopolitiikka: on tärkeää, että ihmiset tuntevat kuuluvansa yhteiskuntaan. Jos alueista tulee niin eriytyneitä, että kukaan ei halua asua joillain alueilla, niin "Asuntopolitiikan puutteessa menetetään sosiaalipolitiikan voitot"
- Muistutus: Sotien jälkeen käytettiin kansakunnan eheyttämiseen asuntopolitiikkaa (rintamamiestilat)
- => **ASUNTOPOLITIIKKAA TARVITAAN!** Sekä valtiolta että kaupungeilta.

